

Кропочева Н. М.

**Актуальні проблеми соціальної педагогіки в галузевому реферативному  
ресурсі державної науково-педагогічної бібліотеки імені**

**В. О. Сухомлинського**

XXI століття, як напевно й наступні, не стане підсумком розв'язку всіх соціальних і соціально-педагогічних проблем, але можливо саме воно покладе початок відліку гуманних і толерантних взаємин, дотримання соціальних, біологічних, фізичних, інтелектуальних, економічних, синергетичних та інших закономірностей, що забезпечують збереження й збільшення здобутків духовної й матеріальної культури. Проблеми взаємин між різними людьми й верствами людей в сучасному соціокультурному просторі – це одна з найбільш гострих, злободенних і наріжних проблем сучасного суспільства, в ній знаходять свої зерна соціологи, політологи, економісти, конфліктологи, психотерапевти, психологи, педагоги й інші професійно зацікавлені люди. Саму тому впродовж останніх років стрімкими темпами розвивається соціальна педагогіка, як наука та сфера професійної діяльності, що збагатилася новими концептами та технологіями, визначила перспективні вектори розвитку в трьох взаємообумовлених площинах «теорія – професійна діяльність – сфера практичної діяльності». Така позиція дає можливість виокремити наступні базові поняття соціальної педагогіки: соціалізація, соціальне виховання, соціальне середовище, адаптація, соціальний розвиток, корекція, соціально-педагогічна профілактика, реабілітація, соціально-педагогічна підтримка, соціальний супровід [1, 2]. Загальновідомо, що кожна теорія залишається малоефективною, якщо її положення не використовуються у сфері людської діяльності. Відтак, після характеристики соціальної педагогіки як галузі наукових знань, важливо проаналізувати її евристичний потенціал в площині професійної діяльності. У цьому ракурсі соціально-педагогічну діяльність можна розглядати як втілення в життя теоретичних надбань соціальної педагогіки. Таким чином, вона є різновидом спеціально організованої та регламентованої діяльності фахівців, що спрямована на досягнення суспільно важливого результату. Метою соціальної діяльності, перш за все, є оптимізація

шляхів реалізації суб'єктної ролі людей у всіх сферах життя суспільства у процесі сумісного задоволення потреб щодо підтримки життєзабезпечення та діяльнісного існування особистості. Тому їх зміст і структура як вид професійної діяльності, з одного боку, мають відповідати філософським і психологічним трактуванням діяльності, а з іншого, виражати соціальний аспект цієї діяльності, що визначається соціальним замовленням, соціальними проблемами, соціокультурними особливостями середовища та знаходить своє відображення у соціальній політиці держави. Простежити сучасний стан досліджень змісту, структури соціальної педагогіки як в теоретичному, так і в прикладному вимірі дозволяє аналіз ресурсів галузевої реферативної бази даних (БД) Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського (далі – ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського), в якій сформовано структурований пласт реферативної інформації на наукові статті з періодичних та продовжуваних видань. Станом на 15.05.2015 р. загальна кількість записів в зазначеній РБД складає 4312 документів. З питань соціальної педагогіки знайдено 125 джерел, що складає 2,9 % загального масиву прореферованих публікацій. Об'єктом дослідження є масив даних за період 2010–2014 рр. Видовий розподіл реферативних джерел з означеної тематики виглядає наступним чином (табл.1):

*Таблиця 1*

**Видовий розподіл публікацій з питань соціальної педагогіки в галузевій реферативній БД ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (2010– 2014 рр.)**

<b>Рік</b>	<b>Статті зі збірників наукових праць</b>	<b>Статті з періодичних видань</b>	<b>Всього</b>
2010	1	5	6
2011	2	4	6
2012	22	1	23
2013	36	13	49
2014	12	29	41
Усього	73	52	125

Наведені в таблиці статистичні показники засвідчують сталу тенденцію до збільшення кількості статей як в періодичних виданнях, так і в збірниках наукових праць. Так, рівень представленості наукових досліджень в 2012, 2013 рр. демонструє якісно новий етап розвитку теоретичних та прикладних досліджень. Також можна констатувати, що внаслідок активізації інтеграційних процесів в системі вітчизняної педагогіки, які викликані приєднанням та адаптацією до вимог Болонського процесу, значно зростає роль і значення соціально-комунікаційних, особистісно-орієнтованих технологій, ефективність застосування яких стає предметом наукових розвідок в царині соціальної педагогіки.

На підставі проведеного нами аналізу тематики наукових публікацій виявлено, що у своїх дослідженнях науковці висвітлюють актуальні проблеми розроблення й впровадження нових й традиційних педагогічних й соціально-педагогічних методик, технологій педагогічної взаємодії; соціально-правового захисту бездоглядних дітей; удосконалення діяльності державної соціальної політики в сфері підтримки молодого сім'ї; вивчення педагогічного досвіду й практичної діяльності педагогів; основні напрямки соціально-педагогічної роботи з дітьми та підлітками девіантної поведінки; закономірності комунікації і взаємодії в структурі суспільних і міжособистісних відносин; формування і трансформація соціальних установок, де моделювання поведінки, відносин і результату соціальної взаємодії відображають становлення суб'єкта середовища у певний момент розвитку особистості; проблеми адаптації і соціалізації учнів-інвалідів за умов професійного навчання, проблеми превентивної педагогіки та шляхи їх вирішення.

Статистичний аналіз масиву публікацій з періодичних і продовжуваних видань, відображених у галузевій реферативній базі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, дає можливість стверджувати, що найбільш активно проблематику соціальної педагогіки висвітлено в таких збірниках наукових праць: «Педагогічний дискурс», «Педагогічний процес: теорія і практика»,

«Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти»; періодичні видання «Наука і освіта», «Рідна школа».

Таким чином, можна зробити висновок про те, що сучасний стан досліджень з актуальних питань соціальної педагогіки репрезентує проблемний характер вирішення практичних питань, серед яких – пошук нових форм і методів соціального знання й соціально-педагогічної взаємодії суб'єктів педагогічного процесу.

#### Література:

1. Дитяча бездоглядність та бродяжництво: причини, наслідки та шляхи запобігання : Матеріали наук.-практ. конф., верес. 2005 р. / Одес. обл. держ. адмін. Служба у справах неповноліт. – О. : ОРІДУ НАДУ, 200. – 167 с. – укр.
2. Сорочинська В. Є. Організація роботи соціального педагога : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Є. Сорочинська; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М.Коцюбинського. – К. : Кондор, 2005. – 208 с. – укр.